GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 92.

We Srodę Dnia 14. Listopada 1804.

Z Wiednia d. 7. Listopada.

Po przybyciu Nayiaśnieyszych Cesarstwa Jchmość d. 28 Października popołudniu do Lincu, raczył J. C. K. Mość d. 31 z szczególnieyszą swoią bacznością na rękodzielnie, iaką okazał w podroży swoiey przez Morawią, Czechy i Austryą poniżey Ensy, odwiedzić także tuteyszą wielką skarbową wełnianą rękodzielnią, w towarzystwie Elektora Jmć Salzburskiego. J. C. K. Mość poświęcił 2 godziny czasu na oglądanie wszystkich szczegółow tey dla kraiu nader użyteczney rękodzielni, wydaiącey nie tylko rożne wełniane materye, ale nawet kobierce na niederlandski sposob, przednie sukna i kaźmirki.

J. C. K. Apostolska Mość raczył aktualnego radcę gubernium niższey Austryi i prezydenta stolicy Wiednia, Jozefa Jerzego Hörl, przez wzgląd na iego podeszły wiek i położone zasługi w czasie rzadkiey 57 letniey służby, przez co zasłużył nie tylko na ukontentowanie J. C. K. Mci, ale też na powszechny całego miasta szacunek, uwolnić nayłaskawiey z całkowitą dotąd pobieraną pensyą od służby, i na dowod swoich nayłaskawszyh względow z iego patryotyczney gorliwości w służbie, tytułem C. K. nadwornego radcy z uwolnieniem od taxy zaszczycić. Oraz raczył J. C. K. Mość pozwolić nayłaskawiey dobrym i wiernym mieszczanom miasta Wiednia obrać innego prezydenta i tego do naywyższego Jego potwierdzenia podać. Z podanych przeto w tym celu 6 kandydatow, mianowany został prezydentem miasta Wiednia zasłużony, świetły, czynny i wierny C. K. i magistratowy radca Szczepan Wohlleben, a wice prezydentem na mieysce zmarłego Pilgrama, magistratowy radca Balcer Weber. Oba wykonali d. 30 Października w gubernium zwykłą przysięgę wierności.

D. 28 Października umarł tu w 50 roku życia Filip baron Brentano Cimaroli, C. K. jenerał maior i brygadyer w Padwie, kawaler sardyńskich orderow S. Maurycego i Łazarza. Rodził się w Genui 1754 i wszedł w Austryacką służbę 1777. W nizkim ieszcze stopniu dystengwował się odwagą. W ostatniey woynie francuzkiey dał dowody nie pospolitego męztwa. W roku 1800 postradał prawego oka, i tak okryty bliznami za Monarchę nie mogł odzyskać zbrowia swego i zakończył chwalebne swe życie.

J. C. Mość raczył zaszczycić nayłaska

wiey wyłącznym przywilsiem Jozefa Saurimont na robienie bleiwasu.

Z Pragi donoszą pod d. 28 Października, że J. C. K. Mość z szczególnieyszey łaski i przychylności do użytecznych dla ludzkości przedsięwzięść, raczył wesprzyć 5000 ryń. założenie szpitala w łazienkach Töplitz przez lekarza John, i podobnąż summą założenie szpitala w łazienkach Karlsbadzkich przez lekarza Mitterbacher.

Z Brynu d. 6. Listopada.

Podług listu z Konstantynopola pod d. 4 Października, miał znowu tuteyszy francuzki poseł, jenerał Brune, schadzkę z reiseffendem, i nalegał o prędkie uznanie Cesarza Francuzow, lub wyraźne odmowienie z strony Porty, wystawiaiąc złe skutki z dalszego oporu. Ministrowie niektórych innych mocarstw udali się także w tym celu do reiseffendego, ale wszystkie ich usiłowania daremne były; francuzki poseł otrzymał tylko od niego odpowiedź: "że Porta nie ma nic przeciw żądanemu uznaniu, ale że na mocy układu z Rossyą musi się W. Sułtan porozumieć w przody względem tego przedmiotu z Imperatorem Alexandrem, zaczem poki nie nadeydzie odpowiedź z Petersburga, nie może dadź ostateczney odpowiedzi. „ Tenże minister zapewnił, iż rząd turecki, będzie umiał i w ten czas utrzymać swoią neutralność!!! chociażby dwor rossyyski wypowiedział woynę Francyi.

Poźnieyszy list z Konstantynopola pod d. 9 Października donosi daley: D. 6 przybiegł znowu goniec do jenerała Brune z Paryża, poczem udał się zaraz do W. Wezyra, przełożył mu, iż odebrał wyraźne rozkazy żądania od Porty natychmiastnego uznania iego Cesarza, i prosił, aby to W. Sułtanowi przełożył. W. wezyr podiął się tego zlecenia, odpowiedział nazaiutrz jenerałowi Brune: że W. Sułtan ieszcze nie myśli posłać nowych wierzytelnych listow swemu posłowi w Paryżu Haled effendemu. Gdy tak nie uczyniono zadosyć żądaniu francuzkiego posła, podał on notę Porcie, w którey wyraził: że nie może zostawać dłużey posłem w tem mieyscu, w którem iego Monarchy uznać nie chcą; ieżeli zatem Porta nie raczy w 3 dniach posłać wierzytelnego listu swemu posłowi w Paryżu, tedy na mocy odebranych rozkazow będzie przymuszony opuścić Konstantynopol. Jakoż nie zadługo potem żądał paszportow do wyiazdu. — D. 8 wezwał do siebie mieszkaiących w Konstantynopolu Francuzow, oznaymił im o swoim wyieździe, tudzież, że P. Ruffin zostanie jako sprawuiący francuzkie interessa w Konstantynopolu, i nakoniec, że stosunki handlowe między prowincyami tureckiemi i Francyą nie będą przerwane. — W. Sułtan złożył w prawdzie ieszcze radę, ale wszelako wydane zostały paszporty jenerałowi Brune, Ministrowie zaś zagraniczni widząc wyraźnie pomieszanie Porty, byli nader ciekawi iak się rzecz ta ukończy.

W Sebastyanopolu znaydował się znowu mocny oddział woyska rossyyskiego do przewiezienia do Korfu, a z Albanii donoszą, że tam bardzo rekrutuią, i uczyniono propozycyą, aby tych rekrutów rossyyscy officerowie w robieniu bronią cwiczyli.

z Petersburga d. 19. Października.

Wielka Xiężniczka Marya Pawłowna, a teraz Xiężna dziedziczna Sax-Weimar, wyiechała ztąd d. 6. t. m. z małżonkiem swoim. Familia Imperatorska towarzyszyła tey znakomitey parze do kościoła katedralnego, gdzie taż para podług starodawnego zwyczaiu, przed każdą daleką podrożą, lub długą nie bytnością, odprawiła modlitwy, i odebrała błogosławieństwo od Arcy-biskupa. Imperator

Jmć z Imperatorową wdową prowadzili Xięźnę. Wszyscy przytomni rzewnie płakali; lecz nie wymowny żal ścisnął serca wszystkich, gdy ta para otoczona śpiewaiącym duchowieństwem, udała się z kościoła do poiazdu. Imperator Jmć i Imperatorowa wdowa usiedli wraz z nowo zaślubionemi, a potym inni wsiedli do poiazdow w przepisanym sposobie, i tak poiechali. Imperator Jmć odprowadził ich o kilka werszt, a Imperatorowa wdowa, aż do drugiey stacyi pocztowey.

Szambelan Nowosilzoff, który przed trzema przeszło tygodniami do Anglii popłynął, musiał z przyczyny burzy powrocić do Kronsztadtu, zkąd d. 7. t. m. udał się do Finlandyi, w celu odprawienia podróży swoiey przez Szwecyą.

Xiążę Alexander Kurakin, bywszy kanclerz, dał znowu niedawno powtórny przykład wspaniałego uwolnienia znaczney części poddanych swoich; nadał bowiem wolność 3000. włościanow za summę wynoszącą 1,100,000 rubli, która przez 25. lat w rozmaitych terminach ma bydź wypłacona. Zważaiąc, iż roczny podatek od tych włościan czynił 30,000 rubli, a zatem przez 25 lat wynosiłby 750,000 rubli, oczywiście widzieć można, iż włościanie ci okupią istotnie wolność swoię za 350,000 rubli.

Pewny cudzoziemiec, uczeń Pana Garnerina, chciał już po dwa razy wzbić się w balonie i spuścić za pomocą spuszczalnika; zawsze iednak wiatr i niepogoda przeszkodziły mu w uskutecznieniu tego zamysłu, czego nakoniec dokazał d. 11. t. m. Wzbił się o trzy wersty od stolicy tuteyszey, na drodze do Carsko-Sieło, tak wysoko, iż go doyrzeć nie można było; w godzinę spuścił się za pomocą spuszczalnika nie daleko ogrodu klasztoru Newskiego.

Jak tylko tu nadeszła wiadomość o odkryciu nowego planety przez dozorcę Hardinga w Lilientalu, szukano go zaraz z tuteyszey gwiazdopatrzni, ile tylko pogoda pozwoliła. Jakoż dostrzeżono go d. 1 Października o godzinie 11 minutach 9 sekond 40 kiedy właśnie wschodził. Daley widziano go d. 2 i 5 w wielkości 7 rzędu gwiazdy.

W Krymie, a mianowicie na wyspie Taman poczyniła szarańca w tym roku wielkie szkody.

Plac Izaaka i plac przed senatem, na którym stoi posąg, są teraz zasklepieniem kanału, który ie przedzielał, połączone, i wystawiaią piękny i obszerny plac. Mowią, że wszystkie mosty w mieście, przez podobne zasklepienia tak będą rozszerzone iak ulice, przez co niezmiernie ułatwi się przeiazd.

Korona sprzedała dziedzictwem wielką w Kupawińsku iedwabną fabrykę, w którey 1300 robotnikow mezkiey i niewieściey płci pracuie, Xciu Jussupof; z warunkiem iednak iak ma bydź utrzymywana i rzemieślnicy traktowani.

Z Londynu d. 23. Paźdz: (Przez Hollandyą.)

Wczoray rozeszła się pogłoska, że kilka naszych okrętów w Kadyxie zatrzymanych zostało. Ta pogłoska ma ztąd początek, że nasz liniiowy okręt Tryumf znaydował się właśnie w ten czas w Kadyxie, kiedy nasze woienne okręty zatrzymały hiszpańskie fregaty z skarbami z południowey Ameryki. Z tem wszystkim spodziewamy się, że ten okręt, ponieważ kapitan Moore ostrzegł wcześnie iego kommendanta, aby iak nayspiesznicy opuścił hiszpańskie porty, uszedł za wczasu. Wspomniony okręt miał zlecenie zabrać znaczne summy z Kadyxu dla naszych kupcow.

Wczoraysze listy z naszych portow donoszą, że eskadra kontra admirała Graves zawineła do Torbay, i że zaraz nazaiutrz po południu odpłynęła z Kornwallisem pod Brest. Wczoray chodziła znowu pogłoska, że francuzki admirał Gantheaume wypłynął z 6 liniiowemi okrętami z portu bresteńskiego; ale żel nasza admiralicya żadnego o tem doniesienia nie ma, wierzyć iey zatem nie można.

Co się tyczy położenia rzeczy między Rossyą, Szwecyą i Francyą, rozchodzą się tu rożne pogłoski; ale tak są niepewne, że im wiary dadź nie można.

Mowią znowu o tayney wyprawie, która ma mieć związek z teraźnieyszem położeniem rzeczy między Hiszpaniią i Angliią.

Lubo miano za przesadzone doniesienia o zaraźliwey chorobie w Gibraltarze, świeże iednak doniesienia zapewniaią niestety, że tam umiera co dzień po 50 do 60 lodzi, i podaią imiona umarłych. Smutek i pomieszanie wielu tuteyszych krewnych zmarłych tam osob, zdaie się ręczyć za prawdę tych doniesień.

Gazeta *Morning Chronicle* umieści następuiący artykuł:

" Wiadomo iest, że armiia odwodowa złożona była ze wszystkich nędznikow, których można znaleśdź tylko było w czasie iey tworzenia i skłonić ich za pomocą gwineow aby się pod sztandary zaciągnęli. Inne także werbunki korpusow woyska czynione były z większym pośpiechem niżeli rozsądkiem. I to to dało uczuć potrzebę oddalenia ze wszystkich korpusow ludzi, którzy uznanemi zostali za niezdatnych do służby woyskowey. To działanie rozpoczęło się od dni kilku. Znayduią się regimenta z których są przymuszeni oddalić 75 do 20 ludzi, a to zapewne nie wielką robi sławę. „

"Niektóre dzienniki przywodzą wiadomości wyięte z dziennikow włoskich, że wyspa Malta ma bydź oddana pod panowanie Rossyi, lecz te wiadomości żadnego nie maią fundamentu. Lubo prawda, że gabinet peterburgski niczego bardziey nie pragnie jak otrzymać stanowisko na środziemnem morzu; lecz od czasu iak to Mocarstwo otrzymało wielką przewagę w Rzepltey Siedmiowyspowey, posiadanie wyspy Malty nie iest więcey dla Rossyi rownie ważnym przedmiotem, iakimby było nim zaprowadziła swoią załogę na wyspę Korfu i nim się tam umocniła. Twierdzą nawet, że to mocarstwo nie chciało przyiąć Malty na początku woyny wynikłey między Angliią i Francyą, ponieważ ta wyspa sama z siebie nie może bydź, tylko posiadłością ciążącą; to, co Rossya zyskała umieiąc korzystać z okoliczności, może dostatecznie zaspokoić iey żądania.

" Już dzisiay żadney nie podpada wątpliwości, że ministrowie znayduią się w położeniu nader dla nich niedogodnym z powodu ostatniey wyprawy przeciw Boulogne. Wystawieni na pośmiewisko i krytykę każdey istoty myślącey, chcieliby uniknąć niebezpieczeństwa, które im zagraża. „ — Dziennik ministeryalny mieści pod dniem wczorayszym artykuł pół urzędowy, który chociaż napisany w sposobie taiemniczym nie sprawia iednak żadney wątpliwości o sposobach iakich chcą użyć. — Lord Keith iest tam oskarżony w sposobie, który zupełnie nie odpowiadą celowi artykułu, że pisał depesze, w których zmnieyszył skutek ostatniego przeciw flocie nieprzyiacielskiey w Boulogne doświadczenia. Ten zarzut iest nader wielki wprawdzie, lecz iest fałszywy. Bierzemy na siebie obowiązek uwiadomić publiczność z powieści officyerow ocznych świadkow i należących do tego przed-

ſięwzięcia i zapewniamy, że rapport lorda Keitha był nader grzeczny. — Zdaie ſię bydź rzeczą prawdziwą, że lord Keith chcąc głupiemu przedſięwzięciu nadadź ważnośc przez swoy liſt oboiętny, chciał dadź poznać, że skutek był większym niżeli myślano, gdyby wyrazy iego liſtu były dokładnieyszemi i mniey niezrozumiałemi."

Z Paryża d. 26 Października.

"Podroż Cesarſtwa Jchmość (mowią tuteysze pisma) ieſt szczęśliwie zakończona, i zdaie ſię, że dopięła zamiaru, którego sobie po niey obiecywano. — Nie była to podroż zabawy lub prożnego przypychu; nie była przedſięwzięta w iednym tylko celu; tyſiączne rożne okoliczności miały znią związek, które tylko gieniusz wielkiego Monarchy razem objąć potrafi. — Widziano nieraz Monarchow opuszczaiących na kilka dni swoie pałace, dla oglądania iakiego miaſta, portu lub innych przedmiotow; lecz wiedzili tylko to, co im pokazać chciano. Na tem kończyły ſię częſtokroć ich podroże, które z innych miar są nader potrzebne, i naydzielnieyszym środkiem do zapobieżenia nadużyciom i utrzymania dobrey adminiſtracyi, która tem ieſt trudnieysza, im kray ieſt rozlegleyszy. Naywiększemi Monarchami byli ci, którzy naywięcey podrożowali. Po nadzwyczayney czynności, która wszędzie kieruie okiem i ręką Monarchy, uznaiemy założyciela i wskrzesiciela państwa. Sasi rozumieli, że Karol Wielki trudni ſię ieszcze intereſſami Włoch, i przyięciem korony zachodu, kiedy iuż tłumił bunty nad brzegami Lippy. — Adminiſtracya wielkiego pańſtwa nie zawsze może bydź z gabinetu kierowana. Monarcha, który przez inne i iedne zawsze słucha uszy i oczy widzi, nie słyszy i nie widzi tylko to, co chcą iego urzędnicy. Lecz kiedy może sam zobaczyć ſtan prowincyy i położenie mieszkańcow; kiedy w każdym mieście wysłucha sam życzenia i przełożenia; kiedy sam ieſt świadkiem dobrego ich bytu lub nędzy; kiedy widzi ſtan publicznych gościńcow, przekona ſię o potrzebach handlu, czynności rękodzielni i o mieyscowych źrodłach, na ow czas lepiey sądzić może o urzędnikach, których poſtanowił i o ludzie, nad którym panuie. Pochwala lub nagania według znalezienia rzeczy i przywięzuie do ſiebie obywateli, słowem pokazuie ſię w pośrod narodu, iak ow znak niebieski, który wszyſtkie płody natury ożywia. — Do tych powodow powszechnego użytku, przydadź ieszcze należy nagleysze i osobliwsze uwagi. Nie dosyć było, że nowo nabyci obywatele reńskich departamentow wcieleni zoſtali pod iedneż uſtawy i prawa francuzkiego pańſtwa; nie dosyć było, że zacnieysi ich mieszkańcy do naypierwszych godności powołanemi zoſtali, potrzeba ieszcze było okazać tym ludom szacunek i względy z ſtrony Monarchy w szczególnieyszym sposobie, i przyłożyć pieczęć tego oycowskiego połączenia. Należało uſtalić dobro tych okolic i oſtatecznie poznać iakiego użytku bydź mogą w powszechney obronie. Potrzęba było widziec ich źrodła handlowe. Na mieyscu tylko można było z pewnością osądzić, co ieſt lepszego i co przyiąć należy z kupy kosztownych proiektow, którėmi zazwyczay obarczaią rząd pragnący gorliwie poprawy. Od raz poſtanowionego nieodmiennie planu zależy poniekąd dobro tych okolic. Cesarz wszyſtko widział, wszyſtko roztrząsał, wszyſtko wysłuchał i poſtanowił. Kupiec, rolnik, urzędnik, indzynier dziwili ſię nad iego zapytaniami, i przekonali ſię iak dalece ieſt w tem wszyſtkim biegły. Wszyscy byli kontenci, i miaſta i okolice Renu otrzymały zaręczenie bezpieczeńſtwa i dobra"

na przyszłość. — Nie do nas należy zapuszczać się w szczegóły polityki, które są pokryte zasłoną hołdu, iaki różni Xiążęta Niemieccy Cesarzowi Francuzow oddawali. —— Podróż ta, która się Europie tak okazałą wydawała, bardzo mało kosztowała w porownaniu pożytków, iakie cała Francya z niey odnosi. Naywiększą okazałością była gorliwość obywateli w oddawaniu hołdu i okazywaniu radości. Ten dobrowolny hołd czyni Cesarzowi i Francuzom honor. Wszędzie okucał się przemysł i kunszta, a rolnictwo przyozdobione naypięknieyszemi swemi darami oddawało cześć temu, który polepszenie iego i przemysłu ma zawsze na pieczy. Z tego względu wzniecił czynność, która stać się musi źrodłem dobra i wielkości państwa. Wszystkie z resztą wydatki podroży zastąpione były z kassy J. C. Mci, to iest z dochodow korony, które teraz nie są większe, iak w ów czas, kiedy Francya dwadzieścia i dwa departamentow mniey liczyła i nie tyle była świetną.,,

Twierdzą na nowo, że uroczystość koronacyi na kilka dni będzie ieszcze odłożona, ponieważ mniemaią, że Papież nie będzie tu mógł na d. 25 Listopada stanąć, ale dopiero na początku Grudnia

Liczba woysk wezwanych na koronacyą wynosi przeszło 30,000. Obywatele paryzcy muszą ich od 10 Briumera aż do dnia koronacyi u siebie mieścić.

Mówią, że Cesarz przedsięweźmie za kilka dni podróż do Boulogne; 3 znaczni jenerałowie, w liczbie których znayduie się marszałek Augereau, mieli w tych dniach naradzenie w St. Cloud, i iak mówią, wyiechali iuż nad brzegi.

Wyszedł teraz cesarski wyrok względem urządzenia szkół prawa w Paryżu, Diżonie, Turynie, Grenoblu, Aix, Tuluzie, Poitiers, Rennie, Kaenie, Bruxelli, Koblentz i Strasburgu. W każdey z tych szkoł będzie 5 professorow i 2 zastępcow. Cesarz ich mianuie. Jeden professor będzie dawał ustawy Justyniana, i prawo rzymskie, a 3 professorow 3 letni kurs francuzkiego cywilneg o prawa.

Na górze Genewre postawiono uroczyście posąg Cesarza Napoleona.

Z Grandwilku donoszą, że Anglicy na wysepkach Chaussey, leżących o 3 francuzkie mile od tego miasta, na których znaydowały się różne zakłady mieszkańca z Grandwillu, wszystko spalili i zniszczyli.

W roku 12 zabrała policya z tuteyszych iatek 10,265 funtow niezdrowego mięsa, co iest daleko mniey niż po inne lata.

W mistrz ceremonii oznaymił prezydentom appellacyynych sądów, prezydentom konsystorzow, prezydentom 36 znacznieyszych miast państwa i innem osobom, które się na koronacyi znaydować muszą, iż od d. 9 Listopada będzie otworzony reiestr, w który zapiszą swoię imiona.

Rada stanu miewa ieszcze codziennie nadzwyczayne zgromadzenia w St. Cloud.

P. Thevenau zatrudnia się od dawnego czasu poematem, opiewaiącym Karola Wielkiego.

Ambassador Schimmelpenninck przybył tu z Hagi.

Z Turynu piszą pod d. 18 Października: " Jenerał Caffarelli przybył tu powracaiąc z Rzymu. D. 16 Listopada przybędzie tu Papież; jenerał Menou wszystkie czyni przygotowania na iego przyięcie. Dla przewiezienia J. Swiętobliwości i iego orszaku przez górę Cenis porobiono lektyki. Xiężna Borghese, przeiechała tędy do Paryża, i kazała iak słychać

balsamować ciało zmarłego w Frescati przed 8 mieśiącami swego dziecięcia, i wiezie go do Paryża. Biskup Ajaccio na Korsyce przeiechał tędy na koronacyą do Paryża.,,

Wczoray zebrał śię senat nadzwyczaynie, dla zbierania, iak mowią, głosow za dziedzicznem cesarstwem. Na kandydatow do senatu podani są Cesarzowi jenerałowie Gouvion, Damarrere i P. Rigal członki ciała prawodawczego. Departament Chery obrał kandydatem do senatu ministra marynarki Decrés.

Cesarzowa wczasie bawienia swego w Moguncyi ofiarowała Elektorowi Badeńskiemu i Arcykanclerzowi Florę Malmaisonu i inne botaniczne dzieła, ktore pod iey oczyma były robione. Ten co te xiążki oddawał, otrzymał od każdego Elektora po złotym zegarku.

Poiutrze iest woyskowa parada i dyplomatyczna schadzka w Tuilleri.

Przy Tours tak śię wino obrodziło, że beczkę wina po 3 fr. sprzedaią. Sama beczka na wino iest droższa daleko niżeli wino. W obwodzie mili około Tours, rachuią, iż około 100 beczek wina zbierą.

Korsarz Zemsta z Marsylii wylądował d. 6 Briumer r. 12 na wyspę Ascension, i znalazł tam w zawieszoney u krzyża flaszy następuiący bilet: "Dwudziestu śiedmiu ludzi, ktorzy w Nevir Zaire na afrykańskich brzegach od 3 okrętow z Bordeaux porzuceni byli, przybyli tu d. 3. Września 1803. na łodzi pod dowodztwem Fran. Cottineau, naystarszego z pomiędzy nich. Wędrowniku! ktokolwiek bądź iesteś, gdy ten bilet przeczytasz, i do Europy płyniesz, donieś o tem do Bordeaux chociaż przez gazety, ieżeli wprost nie możesz.

Pięć procentowe nasze papiery poskoczyły od 57 do 58 fr. za sto. To poskoczynie przypisuią wyrazowi Cesarza, z którego wnoszą, iż iest nadzieia powszechnego pokoiu. Wyraz ten miał bydź takowy: "Zadziwisz śię widząc na moiey koronacyi angielskiego posła." Tym czasem słyszemy skąd innąd o przygotowaniach do wylądowania do Irlandyi.

List umieszczony w dniach tych w Monitorze mieści w sobie co następuie:

"Okręty woienne angielskie ciągle szkodzą naszemu handlowi na Hook; okręt Leander iest nadewszystko nader czynnym w tym rodzaiu łupiestwa; można powiedzieć, że nasz port iest w tym stanie oblężenia, że zaledwo który okręt może do niego zawinąć lub stamtąd wypłynąć bez szkody. Okręty Leander i Cambrian stoią na boku przez całą noc, a równo ze dniem stawaią przy uyściu do odnogi, aby przeglądały każdy okręt wypływaiący lub zawiiaiący. Okręt Cambrian dawał wczoray ognia do szebbeki wyszłey z portu, i 6 ludzi znayduiących śię na tym statku gwałtem zabrał. Statek mały Korneille przybyły tu z Francyi był wzięty od okrętu Leander i odesłany został do Hallifax, lecz kapitan Harisson z swemi służącemi przez szczególnieysze męztwo odebrał go nazad i do nowey Anglii wyprowadził. Znaydowało się na nim 11 Anglikow licząc w to iuż i 2 officyerow.,,

Podług innego artykułu z Nowego Jorku umieszczonego w Publicyście, jenerał Dessalines utworzył na St. Domingo zgromadzenie nazywaiące śię konstytucyynym, które składa śię z członkow 11, to iest dwóch białych, trzech oliwkowych, i 6 czarnych, które zgromadzenie ma napisać xięgę ustaw dla dzieci Haiti, i która zaraz będzie ogłoszona iak tylko cała wyspa przeydzie pod iego panowanie.

Z Strasburga d. 26. Paździarnika.

Nieszczęśliwe rozszerzenie żółtey go-

rączki w południowey Hiszpanii, pochodzi ztąd, iż w 8 dni po pokazaniu się tey choroby w Maladze, oddaliły się ztamtąd w rożne okolice na milę osoby, które iuż były nią zarażone.

Słychać, iż liczba cesarskich szambelanow będzie 60. Cesarzowa Jmć będzie miała 20 dworskich, 8 dam wizytowych, a 2 honorowych.

Miasto Pontivi przybierze od dnia koronacyi nazwisko miasta Napoleona.

Z Kadyxu d. 5. Października.

Zaraza ieszcze tu nieustaie; codziennie umiera po 65 do 70 ludzi. Z tych ludzi, którzy przetrzymali zarazę roku 1800 żaden nie choruie. Naywięcey grassuie cudzoziemcow.

Z Włoch d. 15. Października.

List z Barletta w neapolitańskim donosi, iż jenerał naczelny francuzki St. Cyr przybył tam d. 25 Września, i że pomiędzy stoiącemi tam francuzkiemi i włoskiemi woyskami widać wielkie poruszenie.

Potwierdza się, iż wiele biskupow i miast w państwie papiezkim, iako to Viterbo, Fermo i Macerata, podały proźbę Oycu S. o przywrocenie zakonu jezuitow w państwie kościelnem; ale Oyciec S nie dał ieszcze na to odpowiedzi.

Podług doniesień z Neapolu, kanonik Ruffo, Xżę Scalety wdział habit jezuitow i iest obrany rektorem ślacheckiego kollegium, które iuż wiele uczniow liczy.

Z Sztokolmu d. 23. Października.

Hrabia de Lille wyiedzie wkrótce z Kolmaru do Warszawy. Marszałek hrabia Fersen powrocił tu z Kolmaru.

Angielski poseł P. Spencer Smith odpłynął z Gothenburga do Anglii.

Z Hagi d. 30. Października.

Jenerał Marmont miewa częste naradzenia z naszym rządem. Mówią, iż podał nowy plan konstytucyi. Słychać także, iż część woyska francuzkiego ciągle obozować będzie.

Względem przywozu i wywozu towarow do naszey Rzepltey przedsięwzięto nowe surowe środki.

Kontra admirał Dekker, który tu d. 27 z przylądka Dobrey nadziei przybył, iest z rozkazu rady morskiey aresztowany, ponieważ opuścił dowodztwo nad powierzonemi sobie okrętami bez rozkazu rządu.

Pod czas rewii kronstadskiey eskadry oświadczył Imperator Jmć młodemu Hollendrowi Heyde, który dowodzi okrętem o 74 armatach, swoie ukontentowanie względem utrzymywanego porządku i w dobrym stanie okrętu, i udarował go pierścieniem brylantowym.

W ostatnich listach z Anglii pod d 23 Października nie ma żadney wzmianki o wydaniu korsarskich listow przeciw hiszpańskim okrętom, owszem maią ieszczcze w Londynie za niepewną wdynę z Hiszpanią, i spodziewaią się wkrótce zagodzenia sporow. Negocyacye nie są ieszcze przerwane; nie dawno pobiegł znowu goniec do Madrytu z Londynu.

W Maryland i Wirginii popsuły wylewy rzek znacznie urodzaie zboża i tytuniu.

z Berlina d. 30. Października.

Przybyli tu: Xiąże panniący Sax-Weimar z Weimaru, Xiąże Dołgoruki Generał-Leutnant Rossyyski, i Xiężna Rossyyska Arussow z Wiednia.

Xiąże Radziwił z małżonką swoią powrocił z Pragi do tuteyszey stolicy.

Przybył tu niedawno goniec rossyyski z Petersburga.

DODATEK

DO №. 92.

GAZETY KRAKOWSKIEY.

W ŚRODĘ DNIA 14. LISTOPADA 1804.

Dalszy ciąg o Charakterze i obyczaiach Turków, wypis z dzieła P. Delaway, pod tytułem Konstantynopol dawny i teraźnieyszy.

Napisy, oprócz imienia i wieku nieboszczyka, zawieraią w sobie niekiedy wiersze alegoryczne, literami złotemi na gruncie czarnym lub błękitnym, z przydatkiem ozdob iak naylepszey rzezby. Przy grobach sadzą kwiaty i pachniące zioła, których utrzymywaniem zatrudniaią się kobiety należące do familii. Te względy bywaią nayczęściey oddawane młodym oboiey płci osobom, zmarłym w bezżeństwie. Znayduiemy przykłady tego pięknego zwyczaiu tak u polerownych iako i u dzikich narodow.

Modlitwy za umarłych są pełne prostoty i mocy. Naprzykład:

" O Boże! bądź miłosierny dla żyiących i dla umarłych, dla małych i wielkich, dla meżczyzn i kobiet. O Boże! tych, którzy ieszcze żyć maią, umacniay w wierze, a umieraiących zachoway w niey. Day spoczynek temu, któregośmy stracili. Jeżeli iest między dobremi, uczyń go lepszym; przebacz iego przewinieniu, ieżeli iest w liczbie grzesznikow. Obdarz go pokoiem i zbawieniem. Pozwol mu zbliżyć się do twoiego przedwiecznego tronu. Wybaw go od męczarni śmierci i odwiecznych płomieni. Pozwol mu mieszkać w raiu z duszami świetych. O Boże, zamień grób iego na roskoszny przybytek podobny do raiu, a nie w iaskinia podobna do piekielnego mieszkania. Bądź dla niego litościwą, o naylitościwsza Istot! „

Ta modlitwa przepisana iest dla oboiey płci: lecz gdy modlą się za dziecię, dodaią: " O Boże! niech to dziecię będzie naszym poprzednikiem do wiecznego przybytku! niech to niewinne stworzenie będzie zakładem naszey wierności i naszey w niebie nadgrody, niech się za nami wstawia do twoiey boskiey dobroci. „

Znaiome iest Turkom proroctwo zapowiadaiące, iż Chrześciianie odzyskaią kiedyś Konstantynopol. Z tey przyczyny ludzie wyższego stanu każą się po śmierci chować w Scutari, ażeby nie zostać, nawet po zgonie, poddanemi nieprzyiacioł swoich. Albowiem uważaią Azyą za prawdziwą prawowiernych oyczynę.

Rząd Turrecki iest teokratyczny. Władza Sułtana pochodzi od iego dostoieństwa, iako Kalifa i namiestnika proroka. Tytuł ten iest hamulcem dla Sułtana, i wstrzymuie go od wielu niesprawiedliwości i bezprawia. Mufti napomina go po trzykroć publicznie imieniem ludu. Jeżeli nie zważa na iego napomnienia, naraża się na to, i może bydź z tronu zrzucony, do więzienia wzięty, i na śmierć skazany.

Despotyzm Sułtanow nie wypływa z konstytucyi państwa. Zdzierstwa skarbowe znacznie się przyłożyły do powiększenia władzy panuiącego.

Ogolnie dochody Sułtana wynoszą około 700,000 funtow szterlingow (28 mil: zł: Pol:) te dochody wybiera z swoich włości dziedzicznych, z pogłównego i z konfiskowanych maiątkow. Jest to rzecz oddzielna od skarbow złożonych w seraiu, którémi Sułtan

rozrządza w nagłych zdarzeniach.

Teraźnieyszy Sułtan ustanowił monopolium na zboże i kawę. Z samego zboża ma na dzień przeszło trzy tysiące czerwonych złotych. Używa ieszcze innego sposobu równie niesprawiedliwego iak niebezpiecznego, to iest przerabiania monety na gorszy kruszec. Konfiskacyom podpadaią tylko urzędnicy koronni, gdy ich zbyteczne bogactwo obudza zazdrość i chciwość monarchy.

Skarb narodowy oddzielny iest od skarbu Sułtana. Do tego skarbu wchodziło corocznie około milliona f. szt. Nowy podatek na wina i likwory, pomnożył skarb narodowy 60 tysiącami f. szt. Ta summa obrocona iest na nowe wydatki woyskowe.

Orszak otaczaiący Sułtana iest nader liczny. Widok iego sprawia wielką radość w mieszkańcach Konstantynopola; od panowania Morada IV. iest zwyczay, iż Sułtan wyieżdza co piatek z wielką okazałością do iednego z meczetow. Siedzi zawsze na przepysznym koniu arabskim, trzymaiąc parasol po brzegach dyamentami zadzony. Sułtan Machmood dla słabości zdrowia zawiesił na czas tę ceremonią, lecz coraz większe ludu szemranie przymusiło go wyiechać z wyczayną okazałością, choć tak był słaby, iż wieżdzaiąc do drugiey seraiowey bramy życie zakończył.

Dni Ramazanu i Beyramu, a osobliwie Doulmah, poświęcone są uroczystościom: ostatnia odbywa się z powodu urodzenia syna monarchy. Jest ieszcze inna znakomita ceremonią, to iest przy wypowiedzeniu woyny: wtenczas rozwinąwszy chorągiew proroka, prowadzą w pole Janczarow.

Aż do wstąpienia na tron teraźnieyszego Monarchy, który osobiście zatrudnia się rządem, Sułtanowie składali na swoich wezyrow cały ciężar interessow publicznych, nie zostawuiąc sobie tylko samę okazałość i tryumfy. Sredni przeciąg czasu władania ministrow, lat trzech nieprzechodzi, a większą ich liczbę śmierć gwałtowna spotykała.

Uważano, iż fundamentalną wadą tureckiego rządu, była często odmiana osob na pierwszych urzędach, i liczne przykłady mianowania na dostoyność wezyra naynieumiejętnieyszych ludzi. Teraźnieysza administracya nie szkoduie ani z częstey zmiany w kancellaryach, ani z niewiadomości wezyrow.

(*Reszta potem.*)

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 12. Listopada 1804.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	35	do 42.
— Zyta	—	31	— 33½.
— Jęczmienia	—	18	— 22.
— Owsa	—	12	— 13½.
— Grochu	—	20	— 24.
— Kaszy iaglaney	—	33	— 38.

W Wiedniu d. 3. Listopada.

Meca wynosząca 21 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol.	26	do 32.
— Zyta	—	21	— 27.
— Jęczmienia	—	16	— 18.
— Owsa	—	9	— 12.

W Brynie d. 30. Października.

Meca Pszenicy	zł. pol.	26	do 28.
— Zyta	—	25	— 26.
— Jęczmienia	—	16	— 17.
— Owsa	—	10	— 11.
— Prosa	—	21	— 26.

W Gdańsku d. 27. Października.

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey (Na łaszt wchodzi 60 szeflow.).

— Pszenica	zł. pol.	14	do 19½.
— Zyto	—	10	— 12.
— Jęczmień	—	6	— 7½.
— Owies	—	5	— 6.

DONIESIENIA.

Przez Magistrat Wolnego Krolewskiego Miasta Podgorza ninieyszem publicznie wiadomo się czyni, iż na żądanie kuratorow massy sukcessyonalney po niegdyś Frydryku Pætschu pozostałey dom po zmarłym temże Karolu, Fryderyku Pætschu C. K. Solney Dyrekcyi Intendenzie pozostały w summie 3500 ryń. otaxowany, przez Publiczną Licytacyą sprzedany będzie.

A ponieważ do tey Licytacyi na 30 Listopada r. b. termin iest wyznaczony; zaczym wszyscy ktorzyby sobie rzeczonego Domu za gotowe zaraz pieniądze nabydź życzyli, na wzmiankowanym terminie o 9 godzinie z rana w tuteyszey Magistratualney kancellaryi stawić się maią.

Od Magistratu Kr. Wolnego Miasta Podgorza, Dnia 15 Października 1804.

C. Goriupp, prezydent.
Petrycki, syndyk.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa ninieyszym do Publiczney podaie wiadomości, iż oświecenie Miasta na sposob Wiedeński wprowadzone zostanie do czego nowe Latarnie Wiedeńskie z wszystkim do nich należącym się porządkiem od Miasta rozdane będą. tudzież oświecanie tych Latarni na lat 9 miesięcy 11 początwszy od dnia 1 Grudnia r. b. aż do ostatniego Października 1814 sposobem publiczney w Ratuszu Krakowskim na dniu 19 Listopada r. b. o godzinie 9 zrana odbywać się maiącey licytacyi, temu w Arendę wypuszczonym zostanie, który się takowego z oświecania Miasta za naymnieyszą cenę podeymie. Cena fiskalna rocznego oświecenia wynosi ryn. 6190. Licytanci przed Licytacyą obowiązani będą złożyć jako wadyum ryn. 619 Dalsze zaś kondycye tey licytacyi mogą bydź codziennie w Expedyurze magistratualney przeyżrane.

Drdacki.
Gollmayer.

Z Rady Magistratu Miasta C. K. Stołecz: Krakowa.
Dnia 8. Listopada 1804.
Hohn.

Gdy na dniu 17 7bra t. r. dla osadzenia 1go Assessora w magistracie Przemyskim dla niedostatku kompetentow termin bezskutecznie upłynął przeto dla osadzenia tegoż z pensyą roczną 300 ryn. powtorny termin z tym dokładem wypisuie się aby kompetenci życzący sobie, prożby swe dekretami tak z linii polityczney jako też i sądowniczey zaopatrzyli i takowe urzędowi cyrkularnemu Przemyskiemu podali. W Krakowie dnia 25 8bra 1804.

Ponieważ na dniu 28 Julii t. r. zawakowane mieysce syndyka dla niedostatku kompetentow osadzone bydź nie mogło przeto powtorny termin na dzień ostatniego 9bra t. r. dla osadzenia tegoż mieysca z pensyą roczną 250 ryn. z tym dokładem wypisuie się aby życzący sobie kompetenci zaopatrzywszy prożby swoie dekretami tak z linii polityczney jako też i sądowey Urzędowi Cyrkularnemu Myślenickiemu podali. W Krakowie d. 25 8bra 1804.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa ninieyszym Edyktem do powszechney podaie wiadomości, iż dom prawem przekonanego Jana Neudörfera i Elzbiety małżonkow własny w wydziale III. pod Nrem 268 stoiący, ryn. 776 kr. 48 urzędownie oszacowany, na żądanie JPana Jana Kohlbergera prawem przekonywaiącego w celu odzyskania pretensyi w kwocie ryn. 279 sobie przysądzoney dnia 6 miesiąca Grudnia r. b. o godzinie 3 popołudniu podług następuiących warunkow w tuteyszey Kancelaryi sądowey:

a) iż życzący sobie wzwyż wyrażoney Kamienicy nabydź ma dziesiętą część szacunkowey summy natychmiast,

b) resztuiącą zaś summę z zalicytowania wynikaiącą w przeciągu dni 14 do sądowego depozytu złożyć, zaś

c) iż więcey ofiaruiący czyli przyszły kupiciel stosownio do ustawy sadowey §. 436 długi na tey kamienicy zabespieczone w szacunku ceny ofiarowaney na siebie przyiąć obowiązany będzie, chociażby wierzyciele przed umowionem zrzeczeniem się długu zapłacenia przyiąć wzbranili się sprzedawany będzie.

Maiącym zatem chęć nabycia onego podaie się do wiadomości aby się na mieyscu i w czasie dopiero wzwyż wyznaczonem znaydowali.

Nakoniec wierzyciele prawo zastawu na tym domu maiący upominaią się, aby swoie pretensye, w dniu maiącey się odbywać licytacyi do protokołu wnieśli, inaczey na niezgłaszaiących się, żaden wzgląd przy podziale summy z licytacyi rzeczonego Domu wynikaiącey miany nie będzie.

Gollmayer.
Kannamiller.
Hirschberg.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa.
Dnia 12 Października 1804.
Plinta.

Przez Magistrat municypalnego Miasta Kenty, wszystkim komu o tem wiedzieć należy publicznie głosi się, iż znalezione nieznaiomym osobom przez mieyscową policyą odebrane

trzy to iest: 2 tombakowe, a ieden koronno złoty kieszonkowe zegarki do depozytu sądowego złożone zostały. Wszyscy więc, ktorzy do rzeczonych powyżey zegarkow sadzą się mieć prawo, przed tuteyszy sąd w przeciągu iednego roku od daty niniéyszey rachowac się maiącego, do probowania własności swey tym pewniey stawić się maią, gdyż wrazie przeciwnym z temi podług praw cywilnych w tey mierze wyszłych postąpiono będzie.

W niedostatku burmistrza.

Tom. Kłoziński, syndyk,
Joz. Zuberski, radny.
Kanty Wędkiewicz, radny.

Z Rady Magistratu Municypalnego Miasta Kenty.
Dnia 10 8bra 1804.
Paweł Kowalski, prot.

Magistrat C. K. Stołecznego Miasta Krakowa Galicyi Zachodniey Jozefowi Wohlbergerowi arendatorowi Swiczkowego żydowskiego oboch Galicyy niniéyszym obwieszczeniem wiadomo czyni, iż Piotr Paryssot przez C. K. Fiskusa obżałowany do tuteyszego Magistratu Krakowskiego przeciw niemu w sprawie o summę ryń. 64,113 żałobę podawszy o sądową pomoc co sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś Magistrat tuteyszy dla niewiadomego iego pomieszkania mieysca, albo w cale w C. K. dziedzicznych kraiach nie znaydowania się iemu tu będącego adwokata P. Liebicha z iego niebespieczeństwem i kosztem za zastępcę postanowił, z ktorym zaczęta sprawa podług ustawy sądowey dla C. K. kraiow przepisaney prowadzona i rozsądzona będzie, przeto niniéyszemi wtym zamiarze napomina się, ażeby w dniu 20 miesiąca Grudnia roku bież: albo sam stanął albo zastępcy ustanowionemu, ieżeliby iakowe miał prawne dowody wcześnie przesłał, albo nakoniec innego któregokolwiek pełnomocnika obrał i tuteyszemu sądowi oznaymił, zgoła stosownie do przepisow oświadczył się czyli tęż sprawę wspolną radą i razem popierać zechce, ile że przeciwne z swego spoźnienia zapaść mogące skutki sobie samemu przypisać będzie powinien. Tak bowiem opiewaią przepisane dla C. K. kraiow Prawa.

Gollmayer.
Kannamiller.
Hirschberg.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa.
Dnia 14. *Września* 1804.
Plinta.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey, niniéyszeym Edyktem Ur. Jana Meyznera uwiadomiaią, że Wawrzeniec Wizmont wieloletni i Jakob Nieprzecki opiekun małoletnich Hypolita Wyzmonta i Klary z Wyzmontow Roberta Stępkowskiego małżonki o dozwolenie Exekucyi na zaspokoienie summy 3000 zł. pol. z prowizyą żałobę u Sądu tego podał i pomocy sądowey dopraszał się.

Ze zaś Sąd tuteyszy dla niewiadomego iego pomieszkania onemu tuteyszego sądowego adwokata Zarańskiego za kuratora z iego kosztem i niebespieczeństwem ustanowił, i z tem rozpoczęty spor podług przepisanych dla Galicyi Zachodniey praw prowadzonym i ukończonym będzie, zaczem teuże niniéyszym Edyktem upomina się, ażeby na dzień 8 Stycznia 1805 godzinę 9 ranną do excepcyi stawił się, i patronowi sobie naznaczonemu dokumenta do sprawy swey służące oddał, lub innego Patrona sobie obrał, i tego sądowi oznaczył, zgoła wszystkich iakie tylko skutecznemi bydź sądzi do obrony swey użył środkow, gdyż inaczey wyniknąć mogące nie miłe ztąd skutki sam przypisać sobie będzie winien.

Dan w Lublinie dnia 11 8bris 1804.

B. Gołaszewski.
Gruszecki.
Dostenberg.

Z Rady C. K. sądow szlach: Lubelskich Galicyi Zachodniey.
Tom. Rayski, sekr.